

משמעות המשבר המעמיק בין ארה"ב לישראל

written by אל"מ במיל' פרופ' גבי סיבוני | 27.03.2024

האמריקאים כשלו בהבנת הדיאלקטיקה הנוכחית במדיניות הישראלית, כאשר לצד ביקורת חריפה ונוקבת של חלק גדול הציבור הישראלי על ממשלה נתניהו יש הסכמה רחבה מאוד לגבי מטרות המלחמה וההכרה שבמיומן. ה"הישג" היחיד מבחינת ארצות הברית הוא הפגיעה בראש ממשלה ישראל נתניהו.

בפעם הראשונה מאז ה-7 באוקטובר נמנעה ארה"ב מלהטיל וטו על שתי הצעות החלטה שהונחו לאישורה של מועצת הביטחון של האו"ם. אומנם שתי החלטות שהתקבלו אינן מחייבות מכיוון שלא התקבלו מכוח פרק 7 של אמנת האו"ם, המתיר את אפשרות ההחלטה באמצעות הפעלת סנקציות, אלא שבעל מקרה מדבר בתקרים מסוים וביעתי בתנhalות ארה"ב בהקשר של המלחמה נגד חמאס בכלל, ובכל הנוגע למערכת היחסים עם ישראל בפרט. מה גם שיש כבר מדיניות שמצוות שלל רב בהחלטה. כך נשיא קולומביה גוסטבו פטרו, שהודיע שינתק את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל אם ישראל לא תטמש את ההחלטה האו"ם.

הימנעותה של ארה"ב מלהטיל וטו על ההחלטה הקוראת להפסקת אש מיידית בשל הרמאן, שבאה אין כל התייחסות לנושא החטופים, וההחלטה השנייה שבה מופיעה הקရיאה להפסקת אש מיידית לשחרור החטופים ללא כל תנאי אך אינה מתנה את הפסקת האש בשחרור החטופים, מצביעה על שינוי מהותי בגישה של ארה"ב למטרות המלחמה שהגדירה ממשלה ישראל ושבהן תמכה ארה"ב באופן מלא ונחרץ בחודשים הראשונים של המלחמה.

אומנם אין זו הפעם הראשונה שארה"ב נמנעת מלהטיל וטו על ההחלטה מועצת הביטחון נגד ישראל, כך למשל הימנעות ארה"ב מלהטיל וטו על החלטה 2334 נגד התנhalויות שהתקבלה בדצמבר 2016, שלהי כהונתו השנייה של אובמה כנשיא ארה"ב. אלא שזאת מדובר היה בשליה כהונתו של נשיא דמוקרטי מכחן ושלא בעת מלחמה. לכן, ככל מבחן השוואתי מדובר במהלך אמריקאי חריג בחריפותנו ובחומרתו, ויש בכך כדי להuid על עומק המשבר בין המדינות, ובעיקר בין המנהיגים.

בהתאם הימנעותה פעלת ארה"ב בכוונת מכון להחילש את ישראל ולהזכיר את התנאים לכפיית הפסקת המלחמה באמצעות עסקה לשחרור החטופים והפסקת אש ממושכת, שבהמשך עוד שלב בעסקה ועוד הפסקת אש, כשהמשמעות הברורה היא הפסקת המלחמה, גם במחיר אי מימוש מטרות המלחמה כפי שהוגדרו על ידי ממשלה ישראל ונתמכו על ידי ארה"ב.

אם יש מי שטיל ספק במקרים החלטה שהתקבלה, בזכות ההימנעות האמריקאית, ובמשמעותה הביעית, די להזכיר לדברי הרכבה של חמאס על ההחלטה. העובדה שחייבת

مبرך על ההחלטה מעידה שמדובר בהחלטה הפעלת לטובתו ושיש בה כדי לקדם את מטרותיו, ולכן בהכרח זו ההחלטה רעה לישראל ופוגעת באינטרסים חיוניים שלה.

יש התולמים את ההחלטה האמריקאית בשיקולי פנים הקשורים למיפוי הבחירה של הנשיא בידן, ולצורך לפיס את האלקטורט המוסלמי ואת זה הפרוגרסיבי לאור מצבו הקשה והביקורת הקשה המוטחת בו ובispiel האמריקאי על התמיכה בישראל. יש מי שתולים זאת באיש שביעות רצון ותסכול عمוק של הנשיא והממשל מהנהלות ממשלה ישראל וראש הממשלה נתניהו, הנתפסת כగירית רגילים והימנעות מהתייחסות ליום שאחרי, ובעיקר מתרישה כלפי ארה"ב ובכירים הממשלה ובכללים הנשיא עצמו. סביר שאליו אכן גורמים משפיעים, אלא שנראה שהסבירות לכך מהותיות יותר ונוגעות לרצון האמריקאי לייצר הישג מדינימשמעותי, שייהה בו כדי לקדם את חזון הארכיטקטורה האזוריית החדשה כציר נגדו לציר האיראני, למנוע את התרחבות המלחמה האזוריית ולהימנע בכל מחיר מעימות ישיר עם איראן ומנוכחות צבאית אמריקאית באזור התיכון, במובן של "מגפים על הקרקע", קרי, השתתפות פעילה נרחבת של חיילים אמריקאים במלחמה באזור התיכון.

בן הראש של החזון או האסטרטגייה האמריקאית היא הפסקת המלחמה ברצועת עזה באופן הכרוך את שיקום הרשות הפלסטינית והזרת לה רצועת עזה וקידום רעיון שתי המדינות. לגישת האמריקאים, הפסקת המלחמה תאפשר לשים את הלחימה בצפון נגד חזבאללה ולקדם הסדר מדיני ברוח החלטה 1701, להביא לחידוש תהליך הנורמליזציה עם ערב הסעודית ולשכנע את איראן לרסן את שלוחיה, בעיקר את החות'ים.

מאחר שהפסקת המלחמה ברצועת עזה היא בן הראש של התהליך כולו, ארה"ב נכוна לכפות על ישראל את הפסקת המלחמה גם במחair אי השלמת מטרות המלחמה ובטרם פורקו הממערכות השלטוניות והצבאיות של חמאס ברצועת עזה. הנחת העבודה האמריקאית, כך לפחות נראה, היא שחמאס ייחל מלחיות ריבון ברצועת עזה בזכות חזרת הרשות הפלסטינית או מי מטעמה לרצועת עזה.

ספק אם בכירים הממשלה האמריקאי אכן מאמינים שקיים היתכנות לחזרת הרשות לרצועת עזה וליכולה של הרשות לפעול כשלטון אפקטיבי ברצועה. יש להניח שבכירים הממשלה גם מבינים שמיינויו של מחמד מצפה לתפקיד ראש ממשלה הטקנוקרטיים החדש של הרשות הפלסטינית הוא סוג של אחיזת עיניים, שלא יוביל לקידום רפורמות משמעותיות ברשות הפלסטינית. לפיכך, קשה שלא להתייחס להחלטה האמריקאית להימנע מהטלת וטו כל שהוא עמוק יותר, שמצויר את עצירת ישראל בשלבי מלחמת يوم כיפור מלהשמיד את הארמיה המצרית השלישית.

נדמה שבשני המקרים המוטיבציה דומה: לא לאפשר לישראל ניצחון כדי שזו תמשיך לדמים שנייםربות, באופן שיימיק את תלותה בארה"ב ויקבע את המיציאות של יחס פטנון-לקוח. יתכן שאנו נחשפים כאן לשיקול אסטרטגיعمוק, קר, ציני ואכזרי שתכליתו הבטחת האינטרסים האמריקאים גם במחair אינטרסים חיוניים של ישראל. אם אלו לא השיקולים שמנחים את

התנהלותה של ארחה"ב, או מדבר בהתנהלות המבטאת חוסר הבנה עמוק של המתרחש במזרח התיכון והיא עתידה לגרום לרבים באזור, ובכללם בעלי ברית קרובים, לשלים מחקרים כבדים.

ההחלטה שקיבלה ארץ הברית מהויה פגעה אנושה בנסיבות של וושינגטון לפחות ארקטטורה אזורית הנשענת על ערב הסעודית ועל מדיניות הסכמי אברהם. אם ארץ הברית נוטשת את בעלת הברית המרכזית במזרח התיכון, מה צرיכות להבין בעלות הברית האחרות באשר למחוקות של ארץ הברית כלפייה?

ארצות הברית ניסתה לפחות ברית הגנה משולשת עם ערב הסעודית וישראל, אולם נדמה כעת שהחלום הזה התרחק מאד ומעמיד את בעלות הברית של ארץ הברית במזרח התיכון בפני שוקת שבורה, כשהחמאס עלול להיוותר על מכונו כגורם שלטוני ברצוועת עזה, מה שיפיח רוח איתנה במפרשי ציר ההתנגדות על כל רכיביו, ובודגש על איראן כМО빌ת הציר, כמו גם במפרשי האחים המוסלמים וארגוני ג'ihad אחרים למרחב.

AIRAN מתבססת למרחב הנוחות שארה"ב מייצרת עבורה, סופקת ידיה בהנאה כשהיא רואה כיצד ישראל הולכת ומובדדת מבעלות הברית וידידותיה, מה שמאפשר לה להמשיך ולאתגר את ארצות הברית באמצעות השליחים שלה, וכמוון לשעות לעבר פרויקט הגרעין הצבאי שלה.

ההחלטה האמריקנית גם משמעויות מיידיות באשר למוטיבציה של חמאס לפחות חטופים. חמאס רואה שהלחץ על ישראל גובר, וכל שהוא צריך לעשות הוא להמשיך להשווות את תשובתו ולהעלות את המחיר. הפעולה האמריקאית והלחץ על ישראל להימנע מלהשלים את הפעולה ברפיח מספקים רוח גבית להנהגת החמאס ברצוועת עזה וمبرסים עוד יותר את התמיכה העממית והפוליטית בארגון שקיימת כבר ממליא, כמו גם רוח גבית לציר ההתנגדות לא רק בעזה, אלא גם בלבנון ובעיקר באיראן.

ה"הישג" היחיד מבחינת ארצות הברית הוא הפגעה בראש ממשלת ישראל נתניהו. האמריקנים במשימות עמוקים את הקרע עם ראש הממשלה מתוך הבנה שייתכן שייהי בהחרפת המשבר כדי להוביל לבחירות בישראל ולהקמה של ממשלה יידידותית יותר לרעיונות האמריקניים. היטיבו לבטא את הדברים סגנית נשיא קמילה האריס, שהבחינה בין ראש הממשלה והממשלה לבין העם בישראל, ומנהיג הרוב הדמוקרטי בסנאט, הסנאטור צ'אק שומר, שקבע בנאומו בסנאט בראש הממשלה נתניהו איבד את דרכו ושיש לקיים בחירות חדשות בישראל. לצד זאת, ראוי להתייחס גם לדברים הפומביים של נתניהו לגבי הפעולה ברפיח אף ללא הסכמה אמריקאית. למרות שיש היגיון בדברי ראש הממשלה ובהתייחסותו להתנהלות האמריקנית, לא נכוון היה להעצים את המשבר בתביעות פומביות ובהעלבת מציר המדינה במהלך ביקורו האחרון. זאת, גם אם לכל ברור שלא היה בכך כדי להסייע את האמריקאים מஸלולם.

גם כאן שנו האמריקאים בהבנתם את החבורה ואת הפוליטיקה בישראל, עניין מסויך למדי גם עבורנו כישראלים. הם הצליחו להבין את הדיאלקטיקה הנוכחית בפוליטיקה הישראלית, כאשר לצד ביקורת חריפה ונוקבת של חלק גדול מהציבור הישראלי על ממשלה נתניהו יש הסכמה רחבה

מאוד לגבי מטרות המלחמה וההכרח שבמימושן, התנגדות רחבה מאוד לחזרת הרשות הפלסטינית לרצועת עזה וחוסר אמון عمוק בפלסטינים ובהיתכנות של פתרון שתי המדינות. גם רוב מתנגדיו נתנו ידחו מעורבות אמריקאית בוטה במדיניות הישראלית וניסיון לכפות על ישראל את הפסקת המלחמה טרם מימוש מטרותיה.

לפיכך, סביר להניח שהמלחכים האמריקניים לא ישיגו את השינוי הנדרש לשיטות במדיניות הישראלית, אלא שהם עשויים אף להגדיל את התמיכה בנתניהו, שייתפס כמי שעומד על משמר האינטרסים הישראליים והכבד הלאומי בהתקשו להביא למימוש מטרות המלחמה גם במחיר החרפת העימות עם הממשל האמריקאי, שבסנטימנט הציבורי בישראל נتفس כמתפרק מישראל ומהתמכה שהפגין בה ובמטרות המלחמה בחודשים הראשונים וכמי שנוהג בישראל ללא ככובלת ברית.